

Praha 11. 11. 2011

58

Zpráva o rodičce 2010

Report on mother at childbirth 2010

Souhrn

Úhrnná plodnost žen v České republice již třetím rokem stagnuje, v roce 2010 připadlo na jednu ženu během jejího reprodukčního období 1,49 dítěte, stejně jako v roce 2009. Těžiště plodnosti se přesouvá do vyšších věkových skupin, ženy ve věku 30 až 34 let měly již téměř stejnou vysokou specifickou plodnost jako ženy ve věku 25 až 29 let. Necelá polovina matek byly prvoroďičky. Nadále pokračuje nárůst podílu porodů císařským řezem (23 %). Většina matek netrpěla v těhotenství závažnějšími komplikacemi.

Summary

Total fertility rate in the CR stagnates now three years, in 2010 it was 1.49 child per one woman during her reproduction period the same as in 2009. The focus of fertility is moving to higher age groups, women in age from 30 to 34 years have had almost even high age specific fertility as women in age from 25 to 29 years. Less than half of mothers were primiparas. Grow proportions of Caesarean section deliveries (23 %) continuous yet. The major part of mothers did not suffer major complications in pregnancy.

Zdrojem dat pro tuto aktuální informaci je Český statistický úřad (ČSÚ) a Národní registr rodiček, který je veden v Ústavu zdravotnických informací a statistiky České republiky (ÚZIS ČR). Hlášení podléhají všechny rodičky včetně cizinek bez ohledu na typ pobytu, jejichž porod či poporodní ošetření proběhly na území České republiky.

V roce 2010 celková úroveň úhrnné plodnosti nadále stagnovala na hodnotě těsně pod 1,5. Tato stabilizace trvající již třetí rok následovala po rychlém růstu započatém v roce 2000. Ukazatel úhrnné plodnosti udává, jaký průměrný počet živě narozených dětí by připadl na jednu ženu během jejího reprodukčního období (15–49 let) za předpokladu, že by specifické plodnosti podle věku zůstaly trvale na nezměněné úrovni daného kalendářního roku. Jde o ukazatel často používaný jak v mezinárodních srovnáních, tak i pro znázornění časového vývoje. Současná vysoká úroveň plodnosti odpovídá tomu, že v posledních letech rodí ženy narozené v silných ročnících 70tých let. V roce 2010 se snížil počet dětí narozených v prvním pořadí a přibylo narozených dětí druhého či třetího pořadí. To by mohlo ukazovat na postupné ukončení období vysoké plodnosti.

Nejvyšší specifickou plodnost (počet živě narozených dětí ženám v daném věku na tisíc žen v této věkové skupině) měly ženy ve věku 25–29 let, stejně jako v několika předchozích letech. Nicméně stoupající plodnost žen ve věkové skupině 30 až 34 let byla v roce 2010 už jen nepatrně nižší. Také plodnost žen ve věku od 35 do 45 let se v posledních letech zvyšovala, ale trend růstu se postupně zpomaluje a úroveň plodnosti stabilizuje. Zatímco mezi roky 2007 a 2008 vzrostla plodnost těchto žen zhruba o 13 %, mezi roky 2009 a 2010 to bylo mírně přes 5 %. Až do roku 1997 byla skupinou s nejvyšší

plodností věková skupina žen ve věku 20 až 24 let. Právě u této věkové skupiny došlo k nejprudšímu poklesu plodnosti, který pokračuje i v současné době.

Matkám starším 35 let se v roce 2010 v České republice narodilo 18,3 tisíc dětí z celkového počtu 117,2 tisíce živě narozených dětí (15,6 %). V Evropském kontextu je ovšem tento podíl stále poměrně nízký. V Nizozemí, Irsku, Finsku, Španělsku a Švýcarsku se rodí okolo 20 % dětí matkám nad 35 let.

Pro 48 % žen, které rodily v roce 2010, se jednalo o jejich první porod, 36 % matek rodilo podruhé a u 16 % rodiček to byl jejich třetí či další porod.

Absolutní počet dětí narozených v manželství se od konce sedmdesátých let až do roku 2003 snižoval. Poté následoval mírný pětiletý nárůst ovšem už od roku 2008 se opět rodí vdaným ženám méně a méně dětí. Naopak počty dětí narozených mimo manželství nepřestaly od konce sedmdesátých let stoupat a tento nárůst se v posledních letech ještě zrychlil. V roce 2010 poprvé přesáhl podíl dětí narozených mimo manželství hranici 40 %. V absolutním počtu se mimo manželství narodilo 47,3 tisíc dětí.

Stejně tak již mnoho let narůstá podíl porodů císařským řezem (per SC). V národním registru rodiček bylo v roce 2010 evidováno 26,3 tisíc porodů per SC, tedy 23 % z celkového počtu porodů. V porovnání s některými zeměmi západní a jižní Evropy není ovšem tento podíl nijak extrémní. Spolu s rostoucím průměrným věkem rodiček, stále větším počtem rodiček po umělém oplodnění a stoupajícími počty vícečetných těhotenství narůstá také podíl rizikových či ohrožených těhotenství, u kterých by vedení porodu vaginální cestou nebylo bezpečné.

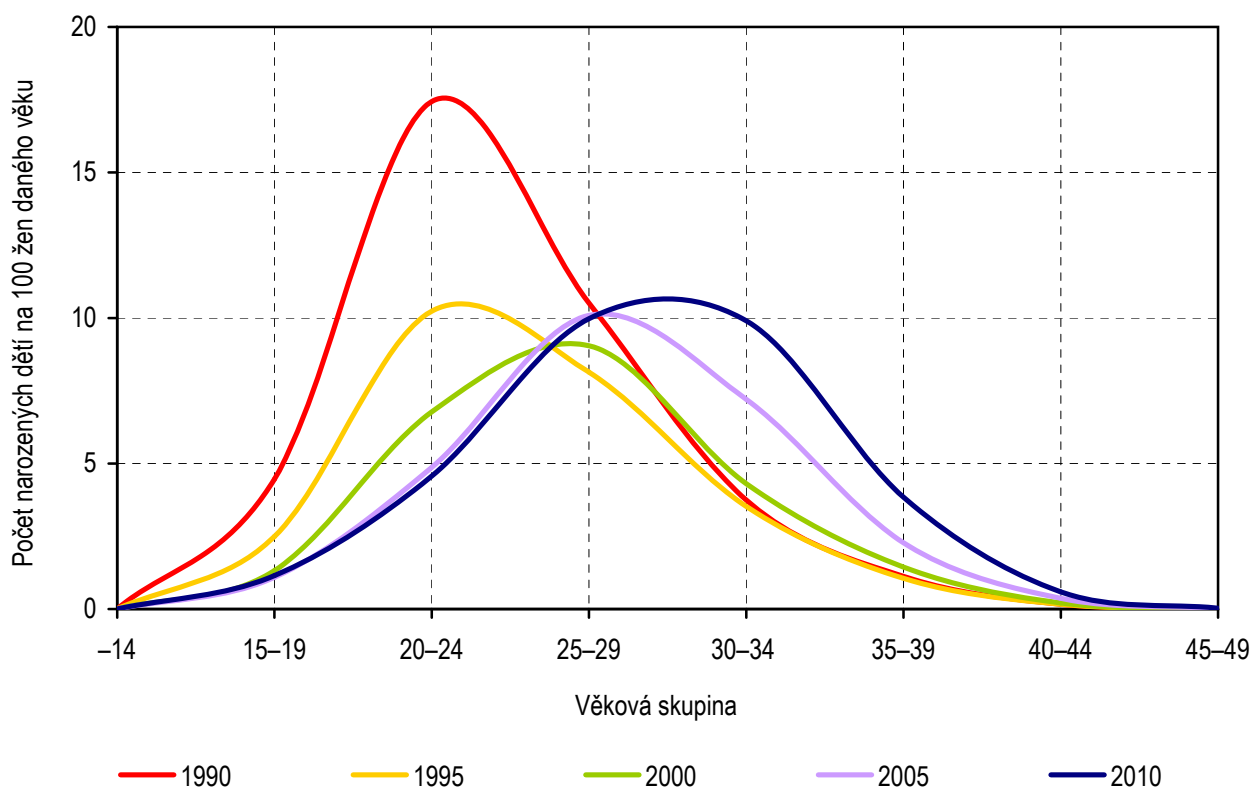
U 16 % rodiček byla během těhotenství nutná hospitalizace. Pro tři čtvrtiny těchto rodiček hospitalizovaných během těhotenství trval jejich pobyt v nemocnici maximálně týden. Déle než čtyři týdny bylo hospitalizováno pouze 8 % z rodiček hospitalizovaných v těhotenství.

Většina rodiček (87 %) netrpěla v těhotenství žádnou závažnější komplikací. Nejčastějšími těhotenskými komplikacemi byly gestační hypertenze (u 2,0 % rodiček) a hrozící předčasný porod (u 1,8 % rodiček). Z porodních komplikací byla nejčastější epiziotomie (nástřih hráze), která byla provedena u 36 % rodiček. Někteří porodníci ovšem tento výkon ani za komplikaci porodu nepovažují. U 17 % rodiček došlo k porodním poraněním hráze nebo čípku a u 4 % ke krevní ztrátě větší než 500 ml. U necelé poloviny (47 %) rodiček nebyly evidovány žádné porodní komplikace. Podíl rodiček bez porodních komplikací stoupá spolu s věkem.

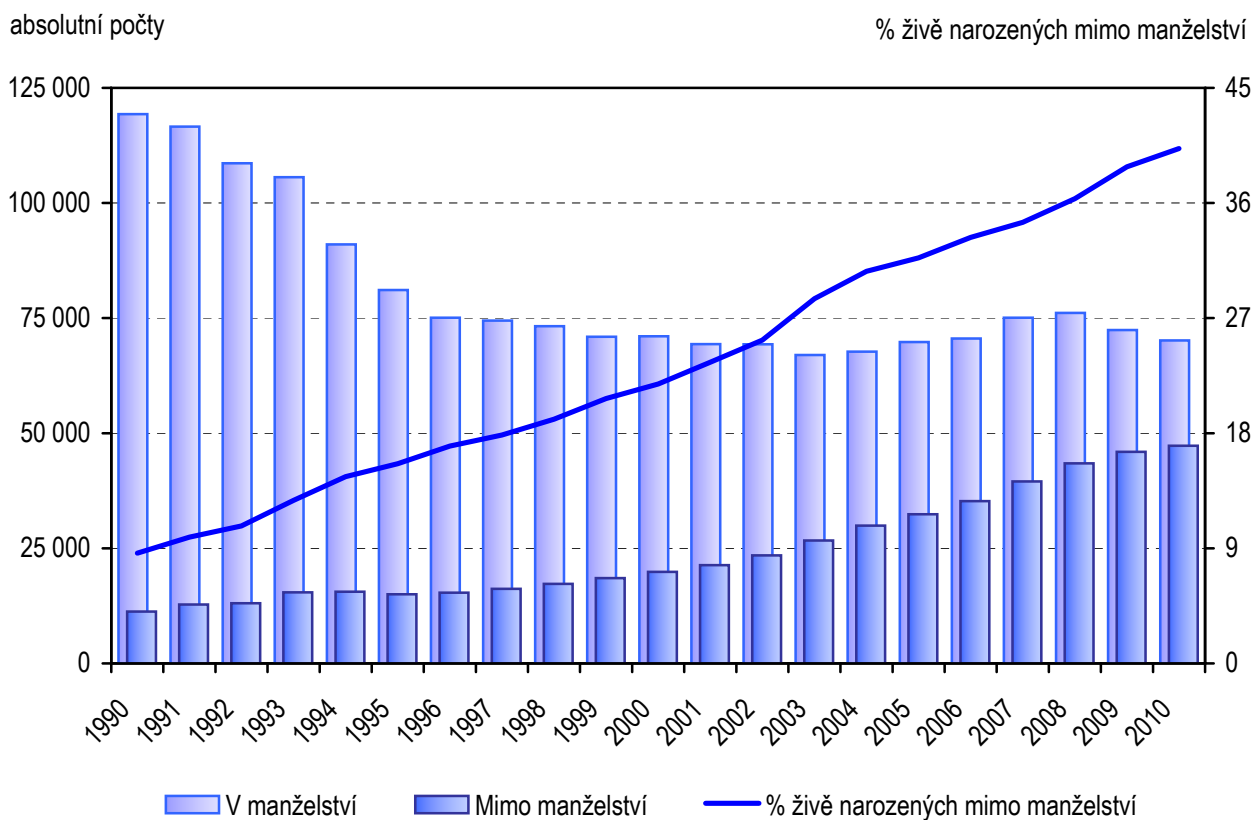
V roce 2010 byly většině rodiček (87 %) podány během porodu léky. Tento podíl se v posledních letech příliš nemění. Nejčastěji jsou užívána uterotonika (léky k posílení činnosti děložního svalstva), z nichž je nejužívanější hormon oxytocin. Jedinou skupinou léků, jejichž užívání každoročně narůstá, jsou antibiotika. Ta byla v roce 2001 podána 14 % rodiček a v roce 2010 už 34 % rodiček. Nárůst užívání antibiotik při porodu je pravděpodobně dán také nárůstem podílu porodů císařským řezem.

Vypracovala: Mgr. Helena Chodounská

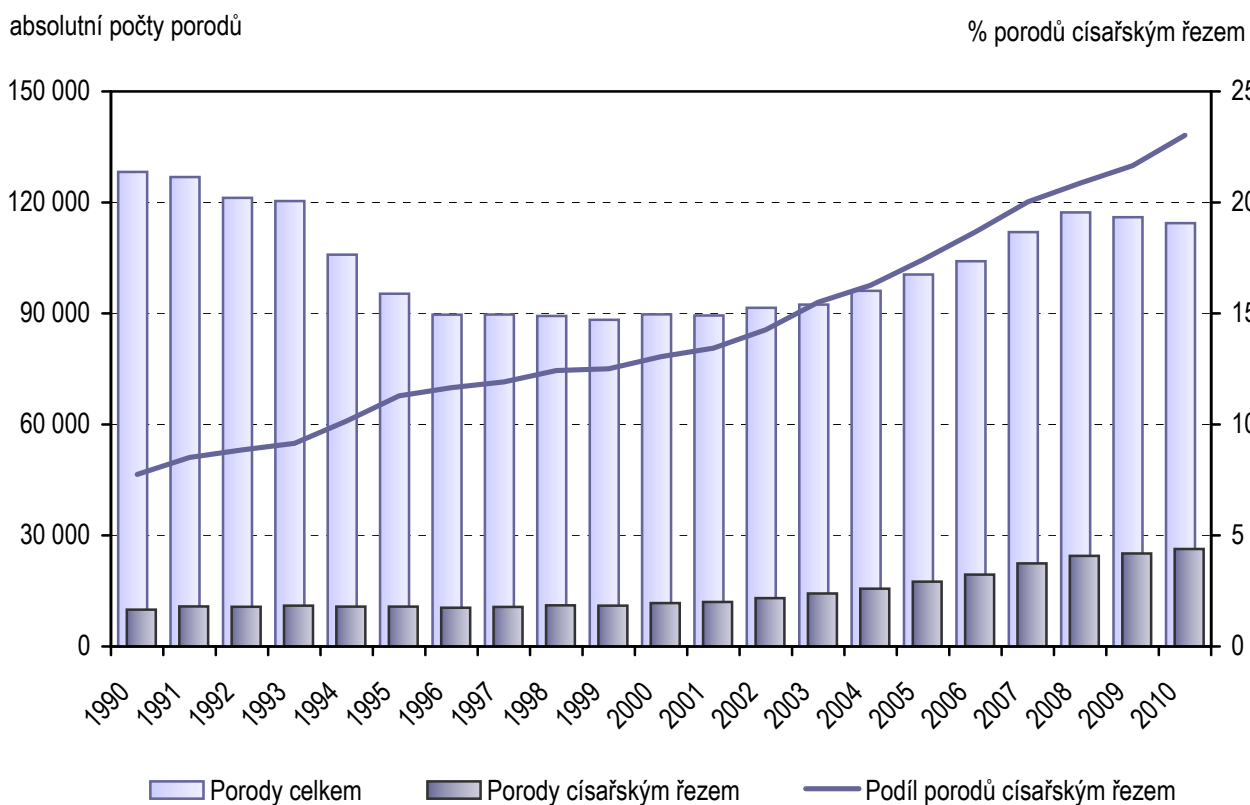
Vývoj specifických plodností podle věku

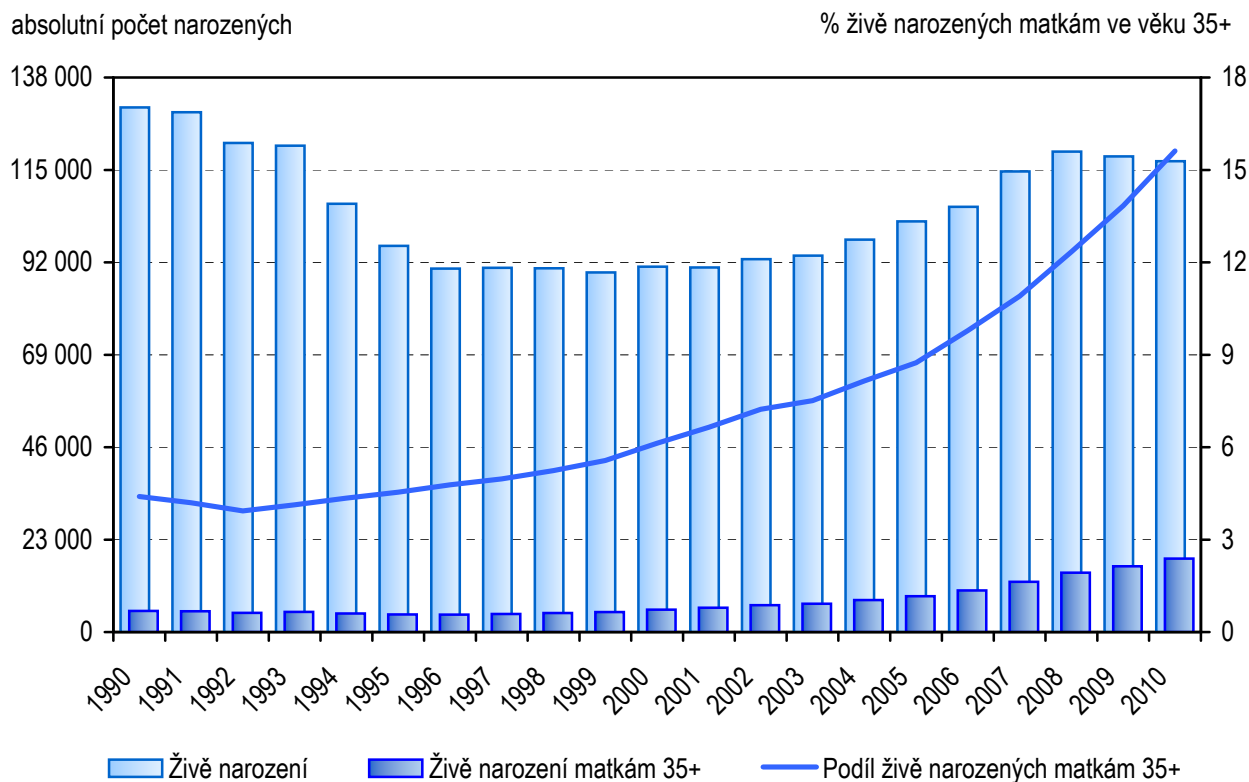
Vývoj počtu živě narozených dětí podle legitimacy

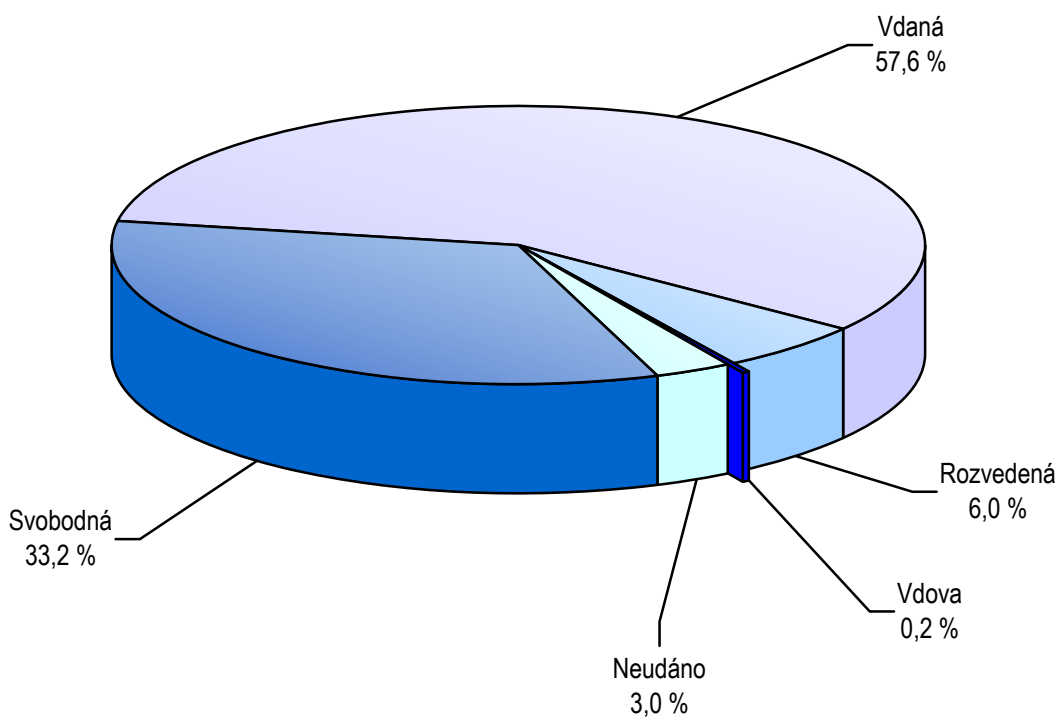
Vývoj počtu porodů, porodů císařským řezem a podílu porodů císařským řezem

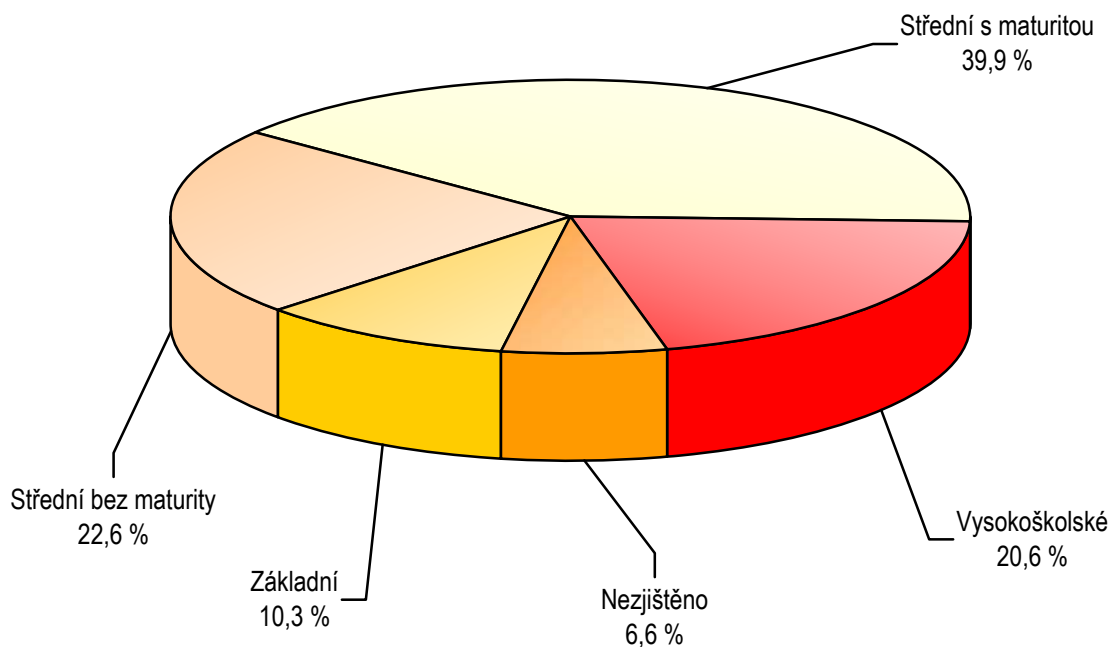
Vývoj počtu živě narozených, živě narozených matkám ve věku 35+ a podílu živě narozených matkám ve věku 35+

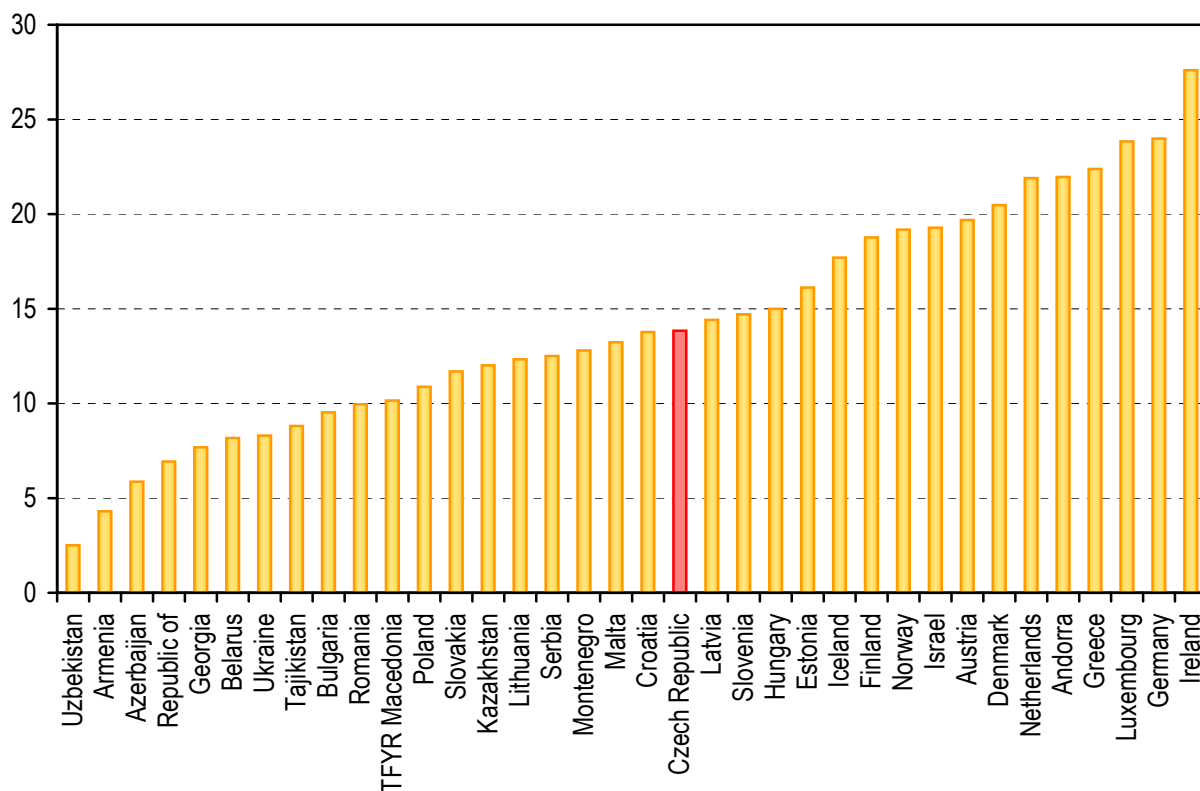
Struktura rodiček podle rodinného stavu

Struktura rodiček podle vzdělání

**Podíl (v %) živě narozených matek ve věku 35+
dle databáze HFA, rok 2009**

**Počet porodů císařským řezem na 1000 živě narozených
dle databáze HFA, rok 2008**

